

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ eszimzendők. A hirdetői díj szabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Aron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Az országos erdészeti egyesület vívmányai. N. — A trágyáról s főképp annak javításáról. R. J. — Aranka és szárdor a vetőmagban, sulyviszonyok és viztartalom. t. — A hussertés tartási viszonyai. O. L. — **Egyv e l e g:** Jelentés a mezőgazdasági állapotról. Eladó nemes gyümölcs-csemeték az erd. gazd. egylet köztelkén. Körrrendelet. Körrrendelet. Brassómezei gazd. egylet évi jelentése. Salicylsav alkalmazása a gabonauiszög ellen. A borsó-féreg által megtámadott borsó. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ vívmányai.

(Vége.)

Az így alakult „Országos Erdészeti Egyesület“ üdvös működése országszerte elismerve lévén, rohamosan csatlakoztak az egylet soraihoz nem csak a szorosán vett és első sorban érdekelt erdőszők, hanem: számtalan törvényhatóságok, testületek, nagy- és kisbirtokosok, gyárosok, faüzlettel foglalkozó czéhek, mezőgazdák stb., szóval az érdekeltek oly nagy száma, hogy az egyleti tagok száma jelenleg 1400-ra felszaporodott.

Nem tagadható, hogy ily nagymérvű csoportosulás mellett egyletünk úgy anyagi, mint szellemi támogatásban bőven részesült. Azonban rohamos haladásának létjoga, illető ereje még is lényegében az elnökök szerencsés megválasztásában keresendő, kik az egylet érdekeit szívükön hordva: nagy befolyásuk, tekintélyük, érdeklődésük és avatott szakértelmükkel, de e felett anyagi áldozatokkal is támogatván, szellemi fejlődésünk lendülete mellett oly kedvező anyagi helyzetbe jutott egyletünk, hogy ma már 200.000 frtnyi tőkével rendelkezik.

Hogy az Országos Erdészeti Egyesület szellemi haladását jobban szellőztethessük és taglalhassuk, első sorban a közügyekre nehezedő okozatokat kell felemlítenünk, melyek elodázása érdekében lelkesedett egyletünk.

Ugyanis a legujabb korszakban szomoruan észleltetett az erdőknek a föld színéről való végpusztulása; a kopárrá vált feltétlenül erdőtalaj mint közvetlen előidézője az elemi csapásoknak oly rémes mérvben felszaporodott, hogy a gazdaközönség

és azzal az ország érdekei nemcsak fenyegetve, de tényleg veszélyeztetve is lettek.

Ily országos csapásokat eltávolítandó intézkedések első eszméje csak is az erdészeti egyesületben keresendő, mert annak igazgató választmánya indítványozta első sorban az erdő-törvény kezdeményezését, ugyszólván szövegezte, a törvényhozás elébe való terjesztését több ízben sürgette, a közvéleményt sajtó útján érlelte, előkészítette, míg végre hosszú vajudás után a törvényhozás elé került, törvénynyé vált és szentesítve lett.

Hogy mennyi előny háramlik a gazdaközönségre e törvény életbeléptetése által, minden elfogulatlan gazda felismerheti; hisz már maga a véderdők rendszere által mennyi biztosíték nyújtatik a mezőgazdának az iránt: hogy fáradsággal, nagy költséggel művelt gazdasága árviz, hó és köögörgetegek által tönkre silányítottatni nem fog.

Szellemi munkásságának és kezdeményezésének köszönhető még ama a nagy közönségre háramló nagy eredmény is, miszerint a nagyméltóságu m. kir. földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium engedélye folytán a m. kir. erdészet által kopár területek befásítása érdekében magánosoknak évente több millió csemete kiszolgáltatik.

Fokozza még az erdősitéssel foglalkozó birtokosok előnyét a magas kormány ama intézkedése, miszerint elrendeltetett, hogy a községi falkolákban is a kopár területek befásíthatása végett erdei csemeték neveltessenek.

Hasonló kezdeményezéssel oda irányult az egylet törekvése, hogy a magánbirtokosok úgy a községek erdőbirtokai okszerű kezelését előmozdítandó erdőőri szakoktatás létesíttessék, mely kezdeményezés a kormány által meg is valósított.

Az egyesület szívósságának köszönhető, hogy a magyar kormány oly községi erdőt vett saját kezelése alá, melyek tönkre silányítva jövedelem helyett terhekkel és köteles felügyeleti kiadásokkal küzdenek, e felett szaktanácsok hiányában magukra hagyatva örömmel ragadták meg az alkalmat, a kormány eme kedvező közvetítését igénybe vehetni.

Helyén látom itt felhívni a községek és testületek figyelmét e nagy horderejű kezdeményezésre, s nem tudom eléggé ajánlani e jó alkalom felkarolását, mert csak is ez uton érheti el egy testület ama kötelességszerű feladatát, hogy jövő nemzedékének erdeje tartamos kihasználásával évi faszükségletét biztosíthassa.

Ily sikeres működésének tulajdonítható az erdőtulajdonosokra háramló azon előny, hogy az országos közlekedési tanácsban az egylet részéről két tagjának beválasztása kieszközöltetett.

Hogy irodalmi előhaladásáról is szólhassunk, meg kell említenünk, hogy egyletünk „Deák Ferencz” alapítvány elnövezés alatt 10 000 frt. tőkét alapított, melynek évi kamatai irodalmi czélokra fordíthatnak és hogy e révén valamint a vezérferfiak és más szaktestületek buzgolkodása folytán következő irodalmi termékek keletkeztek:

Az erdőrendezés tana, az erdészeti talajtan, erdészeti növénytan, erdészeti rovarstan, erdőtenyésztéstan, erdőhasználat és erdőbecsléstan, erdőérték kiszámítása, az erdővédelem alapvonalai, az erdő-őr, a közerdész, erdőtörvény magyarázata, az erdészeti rendeletek tára, erdészeti zsebnaptár, építési illetékiszabás, rügy- és levélkulcs című munka, a magyar állam gazdasági és kereskedelmi leírása, a mezőség kopárainak befásítása, beszélgetések az erdőtörvényről, a futóhomok befásítására és az „Erdészeti Lapok”.

Betetőzésül jelenleg egy iparmuzeum létesítésében fáradozik egyletünk, mely a tervbe vett, megszavazott és építendő egyesületi palotában lenne elhelyezendő.

N. N.

A trágyáról s főképp annak javításáról.

A trágyáról mindnyájan tudjuk, hogy ható ereje van a növények nekedezésére; szaporítja a talajban a növények táplálására szolgáló anyagokat, szóval telelvényesebb lesz tőle a talaj; de azt kevesen tudják, hogy oldólag is hat a föld morzsalékaira, hogy nem csupán maga szolgál tápul, de tápot is készít s az ilyen talaj mindig nyirkosabb lesz, tartós szárazság idején is, és porhanyóbb, könnyebb miveletű, mint a nem trágyázott föld. De a trágyával banni is kell tudni, hogy a levegő ki ne szárítsa teljesen s az eső ki ne lugozza. Ki a trágyahalomra időnként földet, gypset szór; azt nincs miért kinevetnünk, igen helyesen cselekszik. Tudja ugyanis, hogy korhadás (érés) alkalmával nem csupán vizgőzt párologtat el a trágya, hanem más fontos légalaku testeket is, melyek így a föld vagy gyps által fel lesznek fogva.

Hogyan kezeljük tehát a trágyát?

Időnként meg kell taposni, öntözni a felfogott trágyaléval s földet (gypset) szórni reá.

A jó trágyagödör — első kelléke az okszerűen vezetett gazdálkodásnak — mély ne legyen, de fala-alja téglával kirakott, becementezett.

Az istállóban szintén gypset kell szórni, hogy vegye el azt az erős szagot, mely az állatok egészségére is káros; a földnek, a termésnek meg hasznára van.

A pótrágyafélék közül ajánlom a mészot (vagy a gypset) ez különösen az igen kemény agyagtalajokon van jó hatással. Porlasztja a talajt, oldja az ásványi anyagot, korhasztja a gyökereket, faleveleket, alomszalmát stb. s utánna jó buza-aratásokat kapunk.

Minden anyag, a mely a növényből származik, korhadás vagy elégetés után hasznos a földekre, tehát a hamu s a korom is, pedig elszoktuk szórni ezeket.

Ha jó lóherét akarunk gypszelünk felül, bujábban nő utánna.

„Ki gazdaságában a gyps alkalmazását elmulasztja, az a termés gyarapodásának egy forrását nem ismeri, — e szavakat intézé egy német tudós a gazdaközönséghez.

De nem ritkaság már hazánkban sem a gyps (gipsz = fős) használata trágyázásra, így pl. Vas megyében egész szelvényben használják a lóheréseken. Sőt egyesek gabonaföldekre és cukorrépara is hintik s utánna a gabonatermés kitünő lett s a cukorrépa is a legjobb termést szolgáltatta.

Amerikában pedig szokásban van a lóheré alá gypszelni s a lóheret leszántani zöldtrágyának.

Zöldtrágyának nevezik ugyanis az e célból vetett vagy vadon nőtt leveles növényeket, melyek még nedvdús, üde állapotban vannak, ha virágzás előtt alászántatnak. Ilyen a zöld ugar is.

Persze, hogy az ilyen trágya, mely csupán növényi anyagból áll (s állati ürülék nincs benne) kevesebb becsü, mint az istálló-trágya s azon felül drágább, mint pl. az alomszalma magában és mivel azon a helyen szántatik alá, a hol termelt, tehát nem is gazdagítja ugy a talajt ásványi anyagokban, mint olyan trágya, melynek anyaga egészben máshonnét vétett és mégis külföldökben régóta szokásban van s igen dicsértetik.

Hogy van ez, miből magyarázható meg?

Felelet: 1-ör mert szaporítottuk ez által a talaj telelvény tartalmát; 2-ör mert az ásványi eredetű sókat igen könnyen felvehető alakba adjuk vissza a földnek a következő növény számára. A leszántott növényi anyag ugyanis igen gyorsan korhadván el, hamar lesz belőle trágya s ily módon képesek vagyunk száraz természetű vagy silány termőerejű földben is (pl. rosz homok vagy kavics talajokon) termésre szert tenni.

Természetesen a zöld trágyázásnak akkor lesz nagyobb haszna, ha mélyen gyökerező növényeket termesztünk e célra, melyek a tápanyagokat alólról hozzák fel s így nemcsak hogy kimélik a felső réteget, de gazdagítják is valóban, mert az alólról felvett tápanyag a felső rétegbe kerül, melyet legelőbb kizsarol minden más növény.

Zöldtrágyának vetik: a repcét, pohánkát, csillagfürtöt (farkasbab), rozst, lóbabot stb.

De most térjünk vissza a gypshez.

A gypsnek hatása abban áll, a) hogy a talajban jelen levő telelvényt és trágyát szétbontja; b) a talajban levő oldatlan sókat feloldja, különösen az annyira fontos vilsavat (foszforsavat), kalit és magnezíát nehezen oldható vegyületei-

ből kiválasztja.; c) az ammoniát a talajban megköti, sőt a légkörből is szív magába; d) s ezeken felül a talajnak nyirkosságát növeli, vagyis a gypsezett talaj tovább megtartja a nedvességet részecskéi között, mint a nem gypsezett egyenlő körülmények között s így rajta a növényzet üdebb lesz. Mészkevelő növényeknek pedig bőven juttat meszet, de lassan oldódik fel, sok nedvesség kívántatik ahhoz, innét van az, hogy egészen száraz talajon nem tapasztaljuk jó hatását, szóval nem érvényesítheti befolyását.

A gypsből számítunk 1 hold föld trágyázására 2—3 metermázsát, mely kerül 3 frt 60 — 5 frt 40 krba a helyszínén vásárolva.

Hogy a szállítása minél kevesebbe kerüljön, szövetkezni kell a gazdáknak s együttesen rendelni meg egy teljes szállitmányt.

A gypsnek alkalmazása a gazdaságban manap már igen kiterjedt. Alkalmaztatik a) az istállókban hidlások, trágyalécatornák hintetnek be vele; b) a trágyatelepen, trágyalétartályokban s künn a szántóföldön és réteken.

Mindenütt nagyon jó haszna van s a talajra, a növénytenyésztetre nézve azt mondhatjuk csodahatású s mégis hány gazda van még, a ki mit sem tud róla!

Hatása kiterjed az istálló-trágya fentartására, javítására, a növények táplálására; — oly sokoldalú hatás egy trágyasótól s még sem alkalmazzuk!

A gyps tehát egymagában is használható trágyaszerű, de csak rövid ideig, mert a talaj termőerejét ugyan fokozza, azonban hamarabb is kimeríti. Rendszeres istálló-trágyázás mellett azonban kismértékben évről-évre adható.

Minél finomabb pór alakban adjuk, annál könnyebben feloldódik s eloszlik a talajban.

Szélesenedes időben kézzel szórjuk el — egyenletesen. A felülszórás általánosabb, mint a leboronálás. Van a ki őszkor gypsez, vagy fele részben tavaszkor. A tavaszkor felülszórása a tenyészet megindulása után elfogadottabb. A meleg, h a r m a t o s idő a sikert mindig előmozdítja.

Meszes, sovány vagy vizenyős hideg talajokon nem való, másutt mindenütt.

Rétekre fahamuval vegyest adjuk, akkor még előnyösebb lesz.

A baromfiak trágyáját össze kell gyűjteni, kitünő trágya, igen erős, kevés kell belőle. Poralakban megtörve vagy vízben feloldva kell alkalmazni.

A csontliszttrágya alkalmazásáról a következőket kell tudni a gazdának.

A csontok trágyaképp liszt alakban legjobban értékesíthetők, így legjobban is szétoszthatók a talajban. Van finom és durva csontliszt. Ez utóbbi olcsóbb. A csontliszt m a g v a s növények alá való különösen, tehát oly talajra, melynek erejét a sok gabonatermés már meghuzta, elgyengítette.

A durva csontlisztet alkalmazás előtt e r j e s z t e n i kell, mi úgy történik, hogy földdel rétegezzük s trágyalével öntözük s így hagyjuk állani napokig. Vagy pedig mi egyszerűbb eljárás, megtörjük s egyenest a trágyatelepre visszük s a trágya közé szórjuk.

Holdaként a csontlisztből 2—3 metermázsát számítunk, de sokszor 1—2 mmázsának is hatása van már s ez észrevehető 2—3 évig is, az utánna következő növényeknél. Javítja a termés minőségét.

Ha pedig a trágyatelepre visszük, úgy általa az egész tömeg minősége javul s nagy területre is egyformán elosztható lesz.

Ezután lássuk miként kell bánni a trágyáival, ha kivittük a szántóföldre?

Felelet: Semmiesetre sem célszerű künn a szántóföldön apró kupaczkokba rakni. Legcélszerűsőbb mindjárt elterigetni. Ezáltal ugyanis munkát takarítunk meg s nem engedjük, hogy halomba rakva — erős erjedésnek induljon a trágya.

Kivételt képez, ha egészen friss, éretlen állapotban hordjuk ki s ott künn akarjuk erjeszteni nagyobb halmokban.

Az elterigetett trágyát legjobb azonnal leszántani, mert így veszteség nem áll elő; továbbá, mert esős időben a víz kilugozza legértékesebb, könnyen oldható alkotórészeit, s a talajviz lesodorja az altalajba s nagyobb mennyiség mellett a föld nem lesz képes visszatartani — elnyelni.

Meleg, száraz időjárás alkalmával viszont tulságosan kiszárad.

Lejtős talajon kivált nem kell huzamos ideig hagyni az elterigetett trágyát, mert a szél is elhordja, a víz is — a lejtő aljába.

Télben még legkevesebb veszteséggel jár a trágyának elterigetve huzamos ideig való hagyása; mert sem ki nem száradhat erősen, sem ki nem lugoztatik annyira.

Általában a következőkre ügyeljünk:

a) hogy veszteség ne álljon elő a trágyában;

b) hogy egyenletesen legyen elosztva a földön.

Köztudomású dolog ugyanis, hogy a trágyának nagy bőségében nem vagyunk; továbbá, hogy ha a trágyának kilugzott részeivel t e l i t v e lesz a talaj: ott rendellenes képződés fog beállani, főképp kalászos növényeinknél s az ilyen tulbujá vetések rendszeresen megdőlnék s elsatnyulnak.

Végül pedig ide igtatjuk a trágyázás tizparancsolatját:

1. Gondoskodj elegendő istálló-trágyáról és földjeidet minden négy év lejártával iparkodj megtrágyázni.

2. A földre annyi trágyát hordj, hogy mindehova jusson.

3. Egyformán trágyázd meg a talajt.

4. A trágyát szántsd alá legott, de ne mélyen.

5. A trágyával ne hordj gyommagot és üszögöt a földre, a melyek úgy is sokszor bőven vannak a talajban.

6. A trágyát sok alommal keverd, alomnak legjobb a szalma.

7. Ne hagyj tulérni a trágyát, mert sok veszteség lesz belőle. Portrágyát (komposzt) egyéb hulladékokból készíts kerted számára.

8. Ne hagyj elfolyni a huygot (trágyalét) mert attól legjobban nő a vetemény.

9. Gyűjts össze mindenféle szemetet s hord trágyagödörbe és öntözd trágyalével.

10. Trágyád akkor lesz legjobban, ha hozzá még csontliszt-

tet, meszet, vért, kormot, olajpogácsa hulladékot, gypset, fáhamut stb. adsz, mert ezáltal a trágyatömegnek fontos ásványi anyagait gyarapítjuk.

A ki e szabályokat megtartja, annak nem fogy ki tápkészlete a talajból s nem apad termése évről-évre; sőt ellenkezőleg gyarapodni fog az s a talajtermőerőt mindenkor egyensúlyban fogja tartani.

A gazdálkodásnál pedig az legyen a jelszó: Gazdálkodni mindenekelőtt a talaj termőerejével!

Ki sokat vesz ki abból, viszonylag sokat is kell, hogy visszapótoljon. Ki keveset trágyáz, kevéssel is kell beérnie.

E fejezetet egy öreg gazdának következő szavaival zárjuk be: „Csak a rest, ki kerüli a munkát, vagy szegényli azt — panaszkodhatik trágyahiányról. Hát a városok, falvak s házak — ugymond ő — nem szolgáltatnak-e elegendő szemetet és hulladékot? A folyók s patakok kiáradásaik alkalmával nem raknak-e le iszapot? Az erdő nincs-e borítva lombbal? Szántóföldjeid nem teremnek-e szalmát? — Menj, nézz szét, keress és gyűjts! Halmozd fel eme kincseket — trágyatelepeden — érleld meg s teltsd velök a te kiszarolt földjeidet!”

Az a jó hazafi, ki jobbá teszi a földet, melyet apától örökölt!

R. J.

Aranka és szádor a vetőmagban, sulyviszonyok és viztartalom.

A vetőmagvizsgálatok körében alig van fontosabb és gyakoribb vizsgálat mint a luczerna és herefélék arankatartalma.

Ennek meghatározására, ha ez nagyobb magvu hereféléknél pl. réti lóhere, luczerna sat. történik, 100 gr. vizsgálatik meg (nagyon szemetes mustránál kevesebbel is kezdhetni), de ha a mag gyomos és aranka nem találtatott, akkor még másik 100 gr. is megvizsgálendő. Apróbb magu hereféléknél (fehér és korcslóhere sat.) 10 grammal szokták kezdeni a vizsgálatot, de ha ebben nem találunk arankát, felmegyünk egészen 100 grammig.

Vizsgálati eszköz gyanánt az ugynevezett heremagrostát használják. Ezen eszköz több egymás felibe helyezett s különböző nagyságu lyukakkal ellátott rostalemezekből áll és a rostalemezeknek megfelelő rekeszekből. I. rostalemez lyukai 1·50 mm. e lemez felett az 1-ső rekesz. II. rostalemez lyukai 1·25 mm. e lemez felett a 2-ik rekesz. III. rostalemez lyukai 1 mm. e lemez felett a 3-ik rekesz. IV. rostalemez lyukai 0·50 mm. e lemez felett a 4-ik, alatta pedig az 5-ik rekesz. Ha ezen készülékbe a magot felyül beöntjük s azt néhány perczig rostálgatjuk, az apró aranka magvak a rosta egyik alsóbb (4-dik) rekeszébe kerülnek. Most ezen rekesz tartalmát kiöntvén, megolvassuk az arankamagvakat s azok számából kiszámítjuk, hogy egy kilogramm magra hány arankamag esik az illető mustrában, — mert a vizsgáló állomások 1 kilogrammra vonatkozóan szokták ezen viszonyt kifejezni.

Az egész művelethez még egy kézi nagyító is szükséges, hogy a magvakat könnyebben felismerjük, — különben az arankamagot legfeljebb kis földrészcsekkel lehet összetéveszteni.

A szádor vizsgálat jóval nehezebb az arankavizsgálatnál, mert a magvak igen aprók. Vizsgálatra itt 100 grammot szoktak venni, kétes esetekben pedig 200 grammig mennek fel. — E vizsgálat egyébként a ritkábban előfordulókhöz tartozik.

A vetőmagvizsgálatok körében igen ritkán fordul elő a viztartalom vizsgálata; valamivel gyakrabban a sulyviszonyok vizsgálata.

Háromféle sulyt különböztetünk itt meg u. m. általános suly, fajsuly, térfogati suly.

Hogy általános suly alatt mit értünk, — azt mindenki tudja, — ezt a magvizsgálat körében ugy lehet kifejezni, hogy bizonyos számu. pl. 1000 mag sulyát jegyezzük fel; vagy pedig az 1 kilogrammban levő magvaknak a számát.

Fajsuly alatt egy mag sulyának ugyanakkora térfogatu viz sulyához való viszonyát értjük.

A térfogati sulyt meg kell különböztetni a fajsulytól. Értjük alatta azt, hogy pl. egy hektoliter buza vagy árpa stb. hány kilogrammot nyom.

A sulyviszonyok vizsgálatai közt talán épen a térfogati suly vizsgálatának van legtöbb gyakorlati használatibb értéke. E célra a magvizsgáló állomások egy külön mérleggel vannak ellátva, a mely mérleg egyik karán egy 1 liter űrfogatu rézedény áll. Ezen literes edénynek megtöltésére és lecsapására külön készülék van alkalmazva; s épen ezen megtöltő és lecsapó készülék képezi az egészek sajátosságát. Ha ezen mérlegen az egy liternyi mag sulyát megmértük, annak alapján az ehez kidolgozott tabellákon csak leolvassni kell hektoliterre, illetve félhektoliterre vonatkozólag a megfelelő sulyt, miáltal itt minden számítás és utánszámítás teljesen mellőzve van.

Ezen tabellákon a számok nem egyszerű sokszorozatok, hanem azok korrektívóval együtt vannak számítva. E korrektívó szüksége onnan származik, hogy egy egy literes edény (bármily töltő és csapó készülék mellett is) másként töltődik, mint egy nagyobb edény, s e különbséget pedig akkor, mikor egy hektoliter sulyát kívánjuk kifejezni, semmiesetre sem lehet mellőznünk.

E cikkemben, valamint az ezt megelőzőtt többi különállólag megjelent cikkeimben is, a vetőmagvizsgálati működés különböző vizsgálatait inkább csak felemlíteni, mint tüzetesen magyarázni kívántam. Célom csakis az volt, hogy a gazdaközönség figyelmét a közeledő vetési-évad alkalmából e tárgyfelé fordítsam.

Most befejezem ezen kisebb-nagyobb cikkek sorozatát, befejezésül kiemelvén, hogy a gyakorlati élet szempontjából kiválóbb jelentőséggel a következő vizsgálatok birnak: csiraképeség, mennyileges tisztaság, e két tényező alapján a használati érték; lóher és luczernaféléknél az arankatartalom vizsgálata.

Mindezen vizsgálatokat a k.-monostori vetőmagvizsgáló állomás, a gazdák számára, ministeri rendelet folytán, teljesen ingyen és készséggel végezi, — kereskedők számára pedig igen csekély díj mellett.

A hussertés tartási viszonyai.

A sertéshus-fogyasztás napról-napra növekedik; részint a városi lakosság, részint a sózott sertéshust fogyasztó tengerészet létszámának emelkedése következtében. Másrészt még figyelembe kell vevnünk, hogy a zsirsertés tenyésztéséhez mindig nagyobb és nagyobb versenyt kell kiállanunk, e termelési irány főterméke, a zsír, oly cikket képezvén, mely a legtávolabbi szállítást is megbirja. Körülbelül analog helyzetünk e tekintetben a juhtenyésztéssel. Itt is a gyapju-juh nagyon nyomasztó versenyre talál; ellenben a husjuh iránti kereslet emelkedőben van; a mi a dolog természetében rejlik, a mennyiben a gyapju világkereskedelmi cikk, a hus ellenben oly cikk, a melyre nézve a fogyasztó-piacz közelsége irányadó; minden törekvés, a mely a távolság leküzdésére irányul, pi. a fogyasztási eljárásuk alkalmazása által oly költséges, mely reánk nézve a versenyt elviselhetővé teszi.

Eszem ágában sincs azonban a közgazdasági helyzet ilyenmü esetelésével odahatni, hogy zsirsertés-nyájainkat felosszassuk és helyébe hussertést állítsuk. De igenis törekvésem annak kifejtése, hogy van igen sok gazdasági helyzet, a hol zsirsertés tartása a magyar gazdára nézve nem oly előnyös, mint a hussertésé. Nevezetesen oly birtokokon, a hol tejgazdaság üzetik, ha a tej nem mint olyan, hanem mint vaj kerül eladásra, továbbá a hol kiterjedt sertés-legelő nincsen, s hol a legelőn levő sertés egészséges víz hiányában az antrax által rendszeresen feleztetik; s végre oly gazdaságokban, melyek a kukoricza-termelést égalji viszonyuknál fogva nélkülözni képtelenek s a burgonya-termelésre vannak utalva, s ilyen az egész felvidék, a hol nemcsak a becses kaporóvénny, de ha szeszgyártásra is szolgál annak mosléka is kitünően szolgálhat a hussertés eledelül. Nézetem szerint tehát a hussertés tartásának az itt körvonalozott viszonyok között a zsirsertés felett határozottan előny adandó.

Ha azonban már most azt kérdezzük, hogy miként rendezze be magát a gazda, ha hussertést akar tartani, akkor a következő három pontra kell figyelemmel lennünk:

1. mily sertést és hogyan tenyészse,
2. mily eledellel és mily beosztással tartsa és
3. mily igényekkel bír a zsirsertés az ől tekintetében.

Az első kérdésre válaszunk az, hogy az angol és német hussertés fajták közül kell választanunk. A magyar, ugynevezett szalontai hussertés e nevet nem igen érdemi meg, habár el nem vitatható, hogy valamivel több hajlama van a husképzésre, mint többi honi fajtáinknak. Leginkább az angol Berkshire és Yorkshire s a mecklenburgi német fajtákról lehet szó. Az angol Yorkshire-nek több hajlama van a zsirképzésre, mint a Berkshire-nek, ha tehát valaki határozottan és tisztán a hussertelési irányt fogadja el, akkor a Berkshire-fajtát fogadja el. Előnye e fajtának a mecklenburgi felett is az, hogy gyorsan fejlődik és husa sokkal finomabb rostozatu. A mi a Berkshire-fajta tenyésztési viszonyait illeti, ez egy teljesen külön fejezet érdemel, épen úgy a hussertéseknek megfelelő ólak leírása is. Ezekről tehát más alkalommal.

Ez alkalommal főleg csak a tartásról kívánok egyet-mást elmondani. Elvünk a hussertés tartásánál az legyen, hogy a neki szolgáltatott táplálék tulnyomóan husképző legyen.

Főtápláléka a hussertésnek a pityóka vagy pityóka-moslék, lefölezött tej vagy aludt tej, árpadara vagy korpa. Akár egyike, akár másika hiányozzék ezen tápszereknek, arra kell ügyelnünk, hogy a hussertelési célznak megfelelő táparány meg legyen. Alaptakarmány legyen a pityóka s kiegészítő az árpadara, korpa s a lefölezött tej.

A pityókát nem tanácsos nyersen adagolni, hanem fülleszteni, s ezután is kásává gyurni kell. Ha a pityóka már csirázik, a csirában levő ártalmas solanint kell előbb eltávolítanunk az által, hogy azt füllesztés előtt kivagdaltatjuk, s a főzés után a levet elöntjük, s ha kell, ezt ismételjük. Ily bánásmód alá jö a pityóka, mint sertéstakarmány felételese előtt. Némelyek szokták a takarmány-répat is hasonlólag főzött állapotban a sertéstakarmányaul választani, de nem helyesen, mert a takarmány külterjes voltánál fogva a sertésnek nem való, s bármely marhatartás által jobban értékesíthető.

A pityóka-pépet a szükséges mérvben látjuk el tejjel, árpa-dara vagy korpával. Gondunk csak az legyen, hogy a pityóka-takarmány a malaczkorban kevesebb legyen, s minél fiatalabb az állat, annál több erő-takarmány adassék. Minél inkább fejlődik az állat, annál inkább terjeszthetjük ki az alaptakarmányt és természetesen az ésszerű takarmányzás határai között. Ha ellenben pityóka-moslékunk van, akkor a kiegészítő takarmányokra nem igen van szükség, mert a moslék táparánya a hussertés-tenyésztés céljainak teljesen megfelelő.

Mint hogy a hussertés gyorsan nő, e körülményt fel kell használni, és a hizlalást elválasztáskor már megkezdeni és folytatni 7—8 hónapig, a midőn is állatunk a piaci eladásra már éretté vált. Pénzünket tehát a hussertés által gyorsan forgathatjuk meg, a mi nagy előnye e tenyésztési iránynak. Az imént elmondottakban csak reá kívántam mutatni, hogy melyek azon főtápszerek, a melyek a hussertéstakarmány alapját képezik; s melyek, mint látjuk, a zsirsertéséitől a végcél tekintetében lényegesen eltérnek.

(Gazd. Lapok.)

O. L.

EGYVELEG.

— A mezőgazdasági állapotról a földművelési minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint a vetések állása február hó első felében általában kielégítőnek mondható, s habár azok ugyszólván az egész országban már huzamosabb idő óta hólepel nélkül állottak, az éjjeli fagyok által okozott károk eddigelé csak igen csekély mértékben tapasztalhatók, s a mennyire azokat ma már némileg meghatározni lehet, inkább a repczére vonatkoznak. Az időjárás különben nappal rendkívüli enyhe, mely körülmény a tavaszi munkálatokat siettet, sőt ezek már szórványosan megkezdődtek. Takarmányszüke miatt a panaszok elég gyakoriak ugyan, de a minden évben visszatérőknél nem sűrűbbek.

A háziállatok egészségi állapota a juhok és szarvasmarháknál előfordult kisebb járványos betegségeket leszámítva, általában elég kedvezőnek jelenthető.

* * *

— Eladó nemes gyümölcs-csemeték az erdélyi gazdasági egyesület köztelkén. Az idei tavaszon még a következő fajok állanak kisebb-nagyobb mennyiségben rendelkezésre. Almák: Asztrakáni piros, Nyári vajalma, Gravensteini, Őszi piros kalvil, Batul, Pönyik, Szászapalma, Bodor renetje, Angol arany téli parmain, Bauman piros renet, Ananas renet, Cox orange peppin, Bánfi-Pál. Körték: Juliusi esperes, Nyári pergamen, Stuttgarti kecskeőr, Torzsátlau, Villiam (Vilmos körte), Izembart, Angoulémei hercegnő, Őszi pergamen, Bose kobakja, Marianna hercegnő, Liegel téli vajoncza, Zephirene Gregoire körte, Clairgeau, Diel vajoncza, Pisztráng körte, Hardenpont téli vajoncza, Josephine des malines, Nemes Colmár (Beurré d'Argenson), Téli esperes, Manna Colmár. Cseresznyék: Májusi cseresznye, Fekete fűszeres disznódi, Badacsonyi óriás, Borsropogós, Werder feketeje. Meggyek: Hortenzia királyné, Montmorency, Spanyol-meggy, Északi korai. Kajszinbaraczkok: Hollandi korai, Ambrozia, Auvergnei, Nagy-Szombati, Bredai, Nancy.

Megrendeléseket csakis az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatala Kolozsvárt fogad el és azokat kizárólag készpénzfizetés mellett expedálja. A megrendelések beérkezésük sorrendje szerint foganatosítanak, helyt kívánatra házhoz küldetnek, vidékre pedig a t. vevő kívánsága szerinti alkalmatossággal a megrendelő költségére szállítanak el.

Világosan kitendő a megrendelésben, hogy ha valamely megrendelt faj időközben elfogyott volna, lehet-e vagy nem? hasonló minőségű fajjal pótolni.

A három-négy éves nemes csemeték ára alma-körténél az I-ső osztályu darabonként 60 kr., a II-od osztályu darabonként 30 krajczár; cseresznye, meggy és kajszinbaraczk darabonként 30 kr., ojtógaly darabja 2 krajczár. Ojtógaly megrendelés azonban csak 50 darabra vagy azon felül kezdve fogadtatik el, egy fajra legalább 3 darabot számítva.

Csomagolási díj fejében 10 darab csemetéig a csomag ára 30 krajczár, 10 darabon felül minden darabért 4 kr. jár, ojtógaly-csomagok aránylagosan számítatnak; csomagolatlanul expedílandó megrendelésekért semmiféle díj nem számítatik. Ha a megrendelés átvétele nem a kertben történik, a feladásért vagy házhoz szállításért a csomag és távolság szerint 10—15—20 krajczár számítatik csomagonként.

* * *

— **Körrendelet.** Földmivelési ministerium következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz: Mint több törvényhatóságnak felterjesztéséből meggyőződtem az 1876. évi 18069. sz. itteni rendeletnek m. év decz. hó 28-án 28279. sz. a. kelt rendeletomben idézett azon passusát, hogy a tulajdonosnak, ha marháját más helyre szállítja, saját uővére szóló

marhalevéltre van szüksége, némely törvényhatóság a vásárról hazatérő marhára is vonatkoztatja.

Miután a vásárról hazatérő szarvasmarhára való tulajdonjog igazolására a szabályszerű hátirat teljesen elegendő, az ezen felfogással ellenkező téves magyarázatok megszüntetése végett szükségesnek láttam a törvényhatóságokat arról értesíteni, hogy a más helyre szállított marhára vonatkozó és már 1876. évi 18069. sz. itteni rendelettel életbe léptetett intézkedést 58279. sz. rendelettemmel sem kívántam a vásárról hazatérő marhára alkalmaztatni.

* * *

— **Körrendelet.** A földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi minister valamennyi törvényhatósághoz a következő körrendeletét intézte: A kereskedelem és forgalom érdekében m. é. december hó 19-én 51.277. sz. a. kelt és az egy kocsiba rakható állatok számának meghatározását tárgyazó rendeletemet ezennel hatályon kívül helyezem; de állategészségrendőri szempontból a szarvasmarha tekintetében egyuttal elrendelem, hogy azon állatszállító kocsikba, melyek rakterületé 12 8 metertől 16 meterig terjed, aránylagosan 7, egészen 9 drbig hizott, vagy 8—11 drbig sovány szarvasmarha helyeztessék el; a szab. déli vasut vonalain használatban levő 20·3 meternyi rakterülettel birókba pedig legfeljebb 16 hizott vagy 20 sovány rakandó be.

Ezen rendelet pontos foganatosítása a vasuti szemlélő bizottságnak kötelességévé tétetik, melyek egyuttal feljogosítatnak és kötelezetnek a kocsik tulzsufolásának megakadályozása czéljából, tekintettel a berakandó állatok testalkatára, a szállítási viszonyokra és az időjárásra, ezen maximális számokat esetleg leszállítani. A közlekedési vállalatok pedig gondoskodni tartóznak arról, hogy az állatszállításra használt kocsik rakterülete az egyes kocsikon pontosan és láthatólag megjelölve legyen és jelen rendeletem minden rakodó állomáson alkalmas helyen kifüggesztessék.

Erről a törvényhatóságot tudomásvétele és a vasuti szemlélő bizottságok megfelelő utasítása végett oly hozzáadással értesitem, hogy a fenti határozatok ellen vétők az 1874. XX. törvényzikk 58. és következő §-ai értelmében lesznek már büntetendők.

* * *

— A brassó megyei gazd. egyesület évi jelentéséből a következő érdekesebb adatokat vesszük át: rendszeres tevékenysége 1883. november 16-án vette kezdetét, van egy 50 frtos alapító tagja és 136 évdijas, ki 1 frt 20 krt fizet. A ministerium 350 friot adományozott az első berendezésre és titkári fizetésre, 300 forintot pedig a gép és eszközkiállításra; azonkívül az egyesület több arankatisztító gépet, mecklenburgi tenyészmalaczkokat és kísérleti vetőmagot nyert. A kiállítás jól sikerült, a versenyszántás kevésbé; a választmány több szabályrendeletet dolgozott ki, az állattenyésztés, a hasznos madarak oltalma és a mezei rendőrség érdekében; azonkívül több szakelőadás lett tartva. Az egyesületnek van pomologiai és méhé-

szeti szakosztálya, az egyleti kert rövid időn be lesz állítva; a brassói gazd. főkegyelet szintén ernyedetlenül működik.

— Salicylsav alkalmazása a gabonaüszög ellen. Egy tudós német gazda a széltében-hosszabau használt rézvitriol-pácz helyett a következő szert és eljárást ajánlja a gabonaüszög ellen. A vetőmag egy sakádban concentrált salicylsavoldattal öntendő le. Ebben csak addig hagyjuk, míg a szemek fele jól megnedvesedik, de dagadni nem kezd, mihez 2—5 percz szükséges. Azután a gabonát kellőleg megszáritjuk. Ez a kezelés elégséges a szemekhez tapadt üszög-csira előlésére. A salicyloldatból nem kell nagyon sok, mert a visszamaradt folyadékot több ízben is használhatjuk. Mindazonáltal mégis költségesebb ez, mint a vitriol-pácz, de azzal szemben többféle előnye is van. Először a szemek nem dagadnak meg s könnyen megszárithatók, másodsor a salicyllal való leöntés legkevésbé sem támadja meg a szemek csirázó képességét, a mi a rézvitriol-páczról teljességgel nem állítható. Végül még abban is rejlik némi előny, hogy az esetleg visszamaradó gabonát elhasználhatjuk bármely célra. (F. G.)

— A borsó-féreg által megtámadott borsókat vetőmagoknak ne használjuk, mert különben a rovar elterjedését előmozdítjuk, holott éppen teljesen egészséges vetőmag megválasztása által küzdhetünk ez ellen legsikeresebben. A borsó-vetőmagot tehát az elvetés előtt vizsgáljuk meg gondosan, és ha azt látjuk, hogy a borsó-féregtől meg van támadva, használjuk inkább takarmánynak. Ha azonban ily szemeknek vetőmagvakul való használása el nem kerülhető, akkor az elvetés előtt száritjuk a szemeket 2—3 óra hosszáig 40 C. foknyi hőmérsékben. E száritás következtében az álcák és férgek elpusztulnak, a borsók csiraképessége azonban nem szenved. Mégis tanácsos azonban az ily vetőmagvat egy kissé sűrűbben vetni, mert lehet, hogy némely szem csiraképessége már a férgek pusztítása által alteráltatott. (F. G.)

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár febr. 19-én. Összes felhajtás 1626 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 38 db. bika, 916 db ökör, 400 db vágó tehén, 242 db. fejős tehén, 31 db. bival, 592 db. borju, 1237 db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 81—180 frt, ökör páronként 170—370 frt, vágó tehén páronként 140—250 frt, fejős tehén darabonként 95—180 frt, bival páronként 125—225 frt, borju darabonként 7—30 frt, bárány páronként 3—6 forint juh páronként — frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 52—54 frt, tehénhús 49—51 frt, borjuhús 56—65 frt, bivalhús 44—48 frt.

Pozsonyi marhavásár febr. 23-án Összes felhajtás 1347 darab, és pedig 1014 darab magyar, — darab lengyel és 336 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar

hízó 55—64½ frt, lengyel — frt, német 58—65 frt, tehén 51—58 frt, bika 52—57 frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Bécsi marhavásár febr. 23-án. Összes felhajtás 1703 drb és pedig 482 drb. magyar, 478 drb. lengyel és 743 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hízó 52—63 frt, lengyel 51—60 frt, német 52—64 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Köbányai sertésvásár február 20-án. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőlegelő részvénytársaság jelentése.) Az e heti üzlet iránya a mult héthez képest változást nem szenvedett.

Heti átlag árák: magyar vál. áru 260—320 kgr. nehéz 46—47 krral, 180—240 kilogr. nehezek 46½—48 kr. Öreg 300 kgr. túli nehéz 44—45 kr, vidéki sertés 44—45½ kr. Transitóban: szerbiai 43½—45½ kr., románia — — kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 9020 darab, összes elhajtás 8493 drb.

Bécsi sertésvásár febr. 17-én. Összes felhajtás 6461 drb. és pedig 1438 drb. nehéz, 1783 drb. középnehéz és 3240 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 42—43 frt, középnehéz 40—41 frt, süldő 33—38 frt; szalonna és zsír — — frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbitás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSER FERENCZ
első magyar gép-
és tüztöszerek, gyár,
harang- és érezőöntő
ERDELYORSZÁGI FŐKÖZLEPE
Közozsávt.
Bel-Monostoruca 12. szám.

Szerelő-műhely vízvezetékek kítak s berendezésére.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árák mellett. (8—52.)

A legkitünőbb és legolcsóbb anyag gazdasági telepek, legelők, gyümölcskertek, vadaskertek, vasutak stb. bekerítéséhez.

FELTEN és GUILLEAUME-féle szabadalmazott acél-, tüskés-, kerítés-sodronyt

100 és 250 métert tartalmazó gombolyagokban és pedig:
12 cmnyi közökben befont tüskékkel folyó meterenkint $6\frac{1}{2}$ krért
6 " " " " " " " " $7\frac{1}{2}$ " "

Kétszálu acél-sodronyt tüske nélkül

100 métertől kezdve bármely méretben folyó meterenkint
 $4\frac{1}{2}$ krért, továbbá a megerősítéshez szükséges horganyozott
kettős acélszegeket és a sodronyok kifeszítésére szolgáló
feszítő emeltyűt ajánlanak

Kollerich Pál és Fia

csász. és királyi udvari szállítók

BUDAPESTEN, (6.) (1—16)

IV. ker. Ferecz-József-rakpart 21. szám.

Mintákkal ugyszintén a kerítések felállítására vonatkozó utasítással kívánatra készségesen szolgálunk.

Gazdák figyelmébe!

Csicsóka Topinambour gumó, mint vetőmag bármely nagyobb mennyiségben kapható
Br. Bánffy Adám ur választi gazdaságában 3 frton metermázsája loco Válaszut vasúti állomás, 50 q. felüli megrendelésnél 10% engedmény; ugyszintén ott kapható **Sorghum halapense** vetőmag 3 frt 50 kron kilója.

Megrendeléseket elfogad **Magyari Károly** gazdatiszt, Válaszuton. (5.) (3—3.)

A

magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. ez. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

Krocsák G. Emil,
(8—52.) (3.) e. ügyvezető.

PIACZI ÁRAK.

A h e t i v á s á r		Gabona mérték	k r a j c z á r o k b a n						100 kilo		1 köb- meter	
h e l y e	napja		tiszta buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tűzifa	1 kilo marha- hús
Bécs	február	21 metermázs	905	—	830	860	745	676	—	—	—	—
Budapest	február	21 " "	842	—	715	770	698	555	—	—	—	—
Balázsfalva	február	19 hektoliter	525	450	400	—	225	375	300	—	280	40
Brassó	február	20 " "	580	380	370	360	220	280	337	175	250	40—44
Deés	február	17 " "	720	620	520	500	440	480	680	280	320	36
Gyula-Fehérvár	február	14 " "	540	425	375	—	260	400	350	135	260	46
Kézdi-Vásárhely	február	19 " "	540	430	370	360	225	390	400	100	300	40
Kolozsvár	február	19 " "	561	—	408	—	238	397	440	230	300	48
Maros-Vásárhely	január	22 metermázs	650	525	525	525	460	450	250	100	300	42
Nagy-Szeben	február	20 hektoliter	560	440	370	—	220	370	200	140	325	44—46
Nagy-Várad	február	17 " "	544	424	388	360	246	385	300	120	380	48
Sepsi-Szent-György	február	23 " "	550	520	400	300	209	320	300	120	175	40
Szász-Régen	február	19 " "	481	335	387	—	200	425	300	200	240	40
Torda	február	21 " "	525	400	375	460	200	300	300	15	250	40

Nyomatott Gáman János örököseinél, közép-utca Minorita-épület.